

از پاراگراف به مقاله

(از مجموعه کتاب‌های چگونه بنویسیم؟)

دکتر ویدا رحیمی نژاد

عضو هیات علمی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش،

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسه	: رحیمی نژاد، ویدا، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: از پاراگراف به مقاله/ویدا رحیمی نژاد.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۰ص.
فروست	: مجموعه کتاب‌های چگونه بنویسم؟.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۵۲۴-۳
وضعیت فهرستی نویسی	: فیبا
موضوع	: مقاله نویسی -- راهنمای آموزشی
موضوع	: Essays -- Authorship -- Study and teaching
رده بندی کنگره	: PN۴۵۰۰
رده بندی دیویی	: ۸۰۸/۴
شماره کتابشناسه	: ۵۸۸۴۵۸۳

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / شماره: ۶۶۴۸۰۸۸۲

از پاراگراف به مقاله

(از مجموعه کتاب‌های چگونه بنویسم؟)

تالیف: دکتر ویدا رحیمی نژاد

عضو هیات علمی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش،

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

صفحه‌آرا: فاطمه حامدی

عکس روی جلد: شهاب اسدی

چاپ: اول ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۵۲۴-۳

قیمت ۴۳۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر و مولفان محفوظ است

نویسنده حرفه‌ای، در واقع همان نویسنده آماتوری است
که از نوشتن باز نایستاده است.

ریچارد باخ

تقدیرم به مشتاقان نوشتن

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۴
۱. مقدمه.....	Error! Bookmark not defined.
۱-۱. ویژگی‌های عنوان مقاله.....	Error! Bookmark not defined.
۲-۱. اندیشه اصلی در مقاله.....	Error! Bookmark not defined.
۱-۲. قضیه مقاله.....	Error! Bookmark not defined.
۳-۱. انسجام مقاله.....	Error! Bookmark not defined.
۲. مقاله روایی.....	Error! Bookmark not defined.
۱-۲. چگونگی تأثیر محیط کالج در زندگی من.....	۳۳
۳. مقاله توصیفی.....	Error! Bookmark not defined.
۱-۳. درخت هلو.....	Error! Bookmark not defined.
۲-۳. پزشکان خوب و پزشکان بد.....	Error! Bookmark not defined.
۴. مقاله علی-معلولی.....	Error! Bookmark not defined.
۱-۴. چگونه آب‌وهوا تاریخ جهان را تغییر می‌دهد؟.....	Error! Bookmark not defined.
۵. مقاله مقایسه-مقابله.....	Error! Bookmark not defined.
۱-۵. شیوه «نکته به نکته» و «بلوکی».....	۶۲
۲-۵. کلمات مورد نیاز در ساختار پاراگراف‌های «مقایسه و مقابله».....	Error! Bookmark not defined.
۳-۵. نمونه‌ای از یک مقاله‌ی مقایسه‌ای و مقابله‌ای با شیوه «نکته به نکته».....	Error! Bookmark not defined.
۴-۵. نمونه‌ای از یک مقاله‌ی مقایسه‌ای و مقابله‌ای شیوه بلوکی.....	Error! Bookmark not defined.
۶. مقاله طبقه‌بندی و تقسیم‌بندی.....	Error! Bookmark not defined.
۱-۶. مقاله «گروه خونی و ارتباط آن با شخصیت افراد».....	Error! Bookmark not defined.
۷. مقاله تعریف.....	۸۱
۱-۷. مقاله «افزایش قیمت اغذیه و تأثیر آن بر رژیم غذایی مردم».....	Error! Bookmark not defined.

۸- شش گام نگارش مقاله Error! Bookmark not defined.

۸-۱- گام اول: پیدا کردن ایده Error! Bookmark not defined.

۸-۱-۱- فهرست‌نویسی Error! Bookmark not defined.

۸-۱-۲- پژوهش Error! Bookmark not defined.

۸-۱-۳- چگونه پژوهش کنیم؟ Error! Bookmark not defined.

۸-۱-۴- چگونه یادداشت‌برداری کنیم؟ Error! Bookmark not defined.

۸-۱-۴-۱- ترندهای یادداشت‌برداری Error! Bookmark not defined.

۸-۱-۵- نگارش آزاد Error! Bookmark not defined.

۸-۱-۶- پیدا کردن ایده: فهرست‌نویسی Error! Bookmark not defined.

۸-۱-۶-۱- موضوع Error! Bookmark not defined.

۸-۱-۶-۲- ترسیم نمودار خوشه‌ای ۹۹

انجام دهید. Error! Bookmark not defined.

۸-۲- گام دوم: انتخاب ایده جهت نگارش مقاله Error! Bookmark not defined.

۸-۲-۱- آزمون اطلاعات Error! Bookmark not defined.

۸-۲-۲- آزمون مفهوم Error! Bookmark not defined.

۸-۲-۳- آزمون گواه Error! Bookmark not defined.

۸-۲-۴- انتخاب ایده از فهرست Error! Bookmark not defined.

۸-۲-۵- انتخاب ایده از نمودار خوشه‌ای Error! Bookmark not defined.

۸-۲-۶- انتخاب ایده از طریق پژوهش Error! Bookmark not defined.

۸-۲-۷- انتخاب ایده از طریق نگارش آزاد ۱۲۰

انجام دهید. Error! Bookmark not defined.

۸-۳- گام سوم: فهرست‌نویسی Error! Bookmark not defined.

۸-۳-۱- بخش مقدمه مقاله Error! Bookmark not defined.

۸-۳-۲- بخش بدنه یا میانی مقاله Error! Bookmark not defined.

۸-۳-۳- بخش پایانی مقاله Error! Bookmark not defined.

- ۴-۳-۸. روش‌های متفاوت سازمان‌دهی بخش میانی مقاله..... **Error! Bookmark not defined.**
- ۱-۴-۳-۸. مقاله‌های تک مبحثی..... **Error! Bookmark not defined.**
- ۲-۴-۳-۸. مقاله‌های دو مبحثی..... **Error! Bookmark not defined.**
- ۵-۳-۸. فهرست نویسی در مقاله..... **Error! Bookmark not defined.**
- ۶-۳-۸. اصلاح فهرست..... **Error! Bookmark not defined.**
- انجام دهید..... **Error! Bookmark not defined.**
- ۴-۸- گام چهارم: نگارش اولین پیش‌نویس ۱۴۳
- ۱-۴-۸. انتخاب یک سبک مناسب ۱۴۳
- ۲-۴-۸. پاراگراف‌بندی ۱۴۴
- ۳-۴-۸. استفاده از فهرست ۱۴۴
- ۴-۴-۸. ادامه جریان ۱۴۵
- ۵-۴-۸. گیرکردن/انسداد فکری ۱۴۵
- ۶-۴-۸. چگونگی اتمام یک مقاله ۱۴۶
- ۷-۴-۸. اولین پیش‌نویس یک مقاله ۱۴۶
- ۸-۴-۸. تصمیم‌گیری در مورد انتخاب سبک ۱۴۶
- ۹-۴-۸. جمله آغازین خیلی خوب ۱۴۷
- انجام دهید..... ۱۵۲
- ۵-۸- گام پنجم: نحوه‌ی اصلاح و بازبینی پیش‌نویس مقاله ۱۵۶
- ۱-۵-۸. حذف کردن ۱۵۶
- ۲-۵-۸. اضافه کردن ۱۵۶
- ۳-۵-۸. انتقال مطالب ۱۵۷
- ۴-۵-۸. روش‌های دیگر بازبینی ۱۵۸
- ۵-۵-۸. بازبینی «بیش‌ازحد» ۱۵۸
- ۶-۵-۸. نحوه اصلاح و بازبینی پیش‌نویس مقاله ۱۵۹
- ۷-۵-۸. پیش‌نویس دوم ۱۶۳
- انجام دهید..... **Error! Bookmark not defined.**

۱۶۸.....	۶-۸. گام ششم: نحوه ویرایش مقاله
۱۶۸.....	۱-۶-۸. نحوه ویرایش سبک
۱۶۸.....	۲-۶-۸. سؤال‌هایی مرتبط با سبک
۱۷۳.....	۳-۶-۸. نحوه ویرایش برای ارائه مقاله
۱۷۳.....	۴-۶-۸. سؤالاتی در مورد ارائه مقاله
	Error! Bookmark not defined. انجام دهید
	Error! Bookmark not defined. ۹. نشانه گذاری یا علامت گذاری
	Error! Bookmark not defined. ۱-۹. نقطه(.)
	Error! Bookmark not defined. ۲-۹. ویرگول(،)
	Error! Bookmark not defined. ۳-۹. نقطه ویرگول(؛)
	Error! Bookmark not defined. ۴-۹. دونقطه(:)
	Error! Bookmark not defined. ۵-۹. سه نقطه(...)
	Error! Bookmark not defined. ۶-۹. خط فاصله (-)
	Error! Bookmark not defined. ۷-۹. علامت عاطفی (!)
	Error! Bookmark not defined. ۸-۹. نشانه نقل قول («»)
	Error! Bookmark not defined. ۹-۹. علامت پرسش (?)
	Error! Bookmark not defined. ۱۰-۹. پرانتز ()
	Error! Bookmark not defined. ۱۱-۹. قلاب []
	Error! Bookmark not defined. ۱۰. نحوه نوشتن ارجاعات
	Error! Bookmark not defined. ۱-۱۰. ارجاع در منابع
	Error! Bookmark not defined. ۲-۱۰. زیرنویس (پاورقی)
	Error! Bookmark not defined. ۱۱. نمونه هایی از انواع مقاله ها
۱۹۸.....	۱-۱۱. نمونه‌ای از مقاله روایی
۱۹۸.....	۱-۱۱. پیش‌نویس اول مقاله تحت عنوان «سبک جدید»
۲۰۲.....	۲-۱۱. پیش‌نویس دوم مقاله تحت عنوان «سبک جدید»

۱۱-۲. نمونه‌ای از مقاله توصیفی ۲۰۶

۱۱-۲-۱. پیش نویس اول مقاله تحت عنوان « رفتن به جلسه » ۲۰۶

۱۱-۲-۲. پیش نویس دوم مقاله تحت عنوان « رفتن به جلسه » ۲۱۱

۱۱-۳. نمونه‌ای از مقاله طبقه بندی و تقسیم بندی ۲۱۷

۱۱-۳-۱. پیش نویس اول مقاله تحت عنوان « پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش » ۲۱۷

۱۱-۳-۲. پیش نویس دوم مقاله تحت عنوان « پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش ». **Error! Bookmark not defined.**

۲۲۹ کتابنامه

..... پیوست ۱: فرم ارزیابی مقاله

..... پیوست ۲: جدول ویژگی‌های انواع مقالات و نوشته‌ها در یک نگاه

..... معرفی مجموعه کتاب‌های چگونه بنویسم؟

پیشگفتار

مباحث کتاب حاضر در ادامه بحث های کتاب «از جمله به پاراگراف» از مجموعه کتاب های چگونه بنویسیم؟ (۱۳۹۷) است. در کتاب «از جمله به پاراگراف» به مواردی از قبیل اجزای یک پاراگراف، نقش جمله موضوع، نقش جملات حمایت کنند و انسجام پاراگراف پرداخته شده است. در کتاب حاضر که دارای ۱۱ فصل است، در ابتدا به بررسی ویژگی های عنوان مقاله، اندیشه اصلی در مقاله، قضیه مقاله و انسجام مقاله اشاره شده و سپس انواع مقاله معرفی شده و برای روشن تر شدن بحث، برای هر نوع از مقالات یک نمونه ارائه شده است. در مرحله بعد گام های شش گانه نگارش مقاله به صورت علمی به همراه ارائه مثال، مورد بررسی قرار گرفته است. با توجه به اهمیت علائم نشانه گذاری و نحوه ذکر منابع استفاده شده در مقاله، در دو فصل مجزا به صورت مختصر به این دو مبحث پرداخته شده است. در فصل آخر نمونه هایی از انواع مقالات به دو صورت پیش نویس اول و دوم ارائه شده است. در بخش «پیوست ها»، «فرم ارزیابی مقاله» و «جدول ویژگی های انواع مقالات و نوشته ها در یک نگاه» ارائه شده است.

نکته قابل توجه آن است که «مقاله» مد نظر کتاب حاضر با «مقالات علمی- پژوهشی» صرف متفاوت است هرچند که ساختار اصلی «مقدمه»، «بدنه» و «نتیجه گیری» در هر دو نوع مشترک است. در واقع موضوع بحث ما در حوزه مقاله، مفهوم "essay" است نه "article". در فرهنگ لغات ویستر^۱ ذکر شده که کلمه "essai" از فرانسوی میانه گرفته شده و به معنای "attempt" است. یکی از ترجمه های این کلمه به فارسی «کوشش نامه» است.^۲ اولین نویسنده ای که نوشته خود را "essay" نامید، میشل د مونتین^۳ (۱۵۹۲-۱۵۳۳) فرانسوی بود. با استفاده

^۱. Merriam-Webster

^۲. Babylon, ۲۰۱۹.

^۳. Michel de Montaigne

از این کلمه او می خواست به این نکته اشاره کند که «کوشش» بسیاری برای به نگارش درآوردن افکار خود کرده است؛ اما از آنجایی که کلمه «کوشش نامه» دور از ذهن خوانندگان است، در این کتاب از آن استفاده نخواهد شد. درعین حال سعی می شود که مفهوم موردنظر کتاب حاضر از «مقاله» به روشنی تعریف شود.

مقاله نویسان تعاریف مختلفی برای «مقاله»^۱، ارائه داده اند که در اینجا به سه تعریف اشاره می شود. هر یک از این تعاریف به ویژگی های متفاوت مقاله و تفاوت آن با مقاله علمی-پژوهشی پرداخته است در سایت گال^۲ «مقاله» عبارت است از «یک انشاء به شکل نثر که بر روی موضوعی متمرکز شده و در مورد آن بحث می کند». از طرفی هکسلی^۳ نیز که یک مقاله نویس برجسته است، این نوع نوشته را «یک مقاله ادبی که تقریباً هر نکته ای درباره تقریباً هر چیزی را» بیان می کند. طبق سنت یا بر اساس تعریف، این نوع مقاله کوتاه است. در دائرةالمعارف بریتانیکا^۴ (۲۰۱۹) مقاله به «یک نوشته تحلیلی، تفسیری و یا یک انشاء ادبی گفته می شود که معمولاً کوتاه تر بوده و ساختار آن نسبت به مقالات حاصل از رساله و پایان نامه چندان سیستماتیک و رسمی نیست و بیشتر دیدگاه محدود و اغلب شخصی را بیان می شود».

نویسندگان بسیاری از این نوع مقالات استفاده می کنند، چرا که می توانند از طریق این نوع نوشته، افکار خود را به صورت منطقی به نگارش در آورند و مهارت مقاله نویسی خود را با استفاده از واژگان مناسبی که به خوبی سازمان یافته، توسعه دهند.

در هر مرحله از نگارش اینگونه مقالات، نویسنده می تواند خلاقیت های خود را نشان دهد، در واقع این نوع مقاله امکان استفاده از تخیلات خود، توسط نویسنده را فراهم می کند. نویسندگان می توانند کلمات موجود در ذهن خود را خلاقانه به

^۱ . essay

^۲ . Gale.cengage.com.

^۳ . Huxley, Aldous

^۴ . Britannica

مرحله نگارش در آورده و به نویسندگانی با استعداد و خلاقیتی مبدل شوند که تفکر منطقی داشته و حتی می‌توانند سخنرانی کنند. هر چه افراد بهتر بنویسند، بهتر می‌توانند افکار خود را به خوانندگان منتقل کرده و قابلیت‌های خود را به معرض نمایش بگذارند.^۱

همانطور که در ابتدا گفته شد، کتاب «از پاراگراف به مقاله»، متعلق به «مجموعه کتاب‌های چگونه بنویسم؟» است. تاکنون دو کتاب دیگر از این مجموعه به چاپ رسیده است که شامل «نگارش خلاق» و «از جمله به پاراگراف» است، چکیده‌های هر یک از این کتاب‌ها در انتهای کتاب حاضر ارائه شده است.

دکتر ویدا رحیمی نژاد

عضو هیات علمی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

^۱. <https://custom-writing.Org>. ۲۰۱۹.

